

PRIMÁRNE MOTORICKÉ REFLEXY A ICH VPLYV NA FUNGOVANIE DIEŤAŤA

ČO JE TO PRIMÁRNY REFLEX?

Vrodená automatická reakcia dieťaťa, ktorá pomáha prežiť a podporuje raný vývoj pohybu a zmyslov.

ČO JE INTEGRÁCIA

Potlačenie reflexu vyššími centrami nervovej sústavy, keď jeho miesto preberajú vedomé pohyby a riadenie nervovej sústavy.

1

ASYMETRICKÝ TONICKÝ ŠIJOVÝ REFLEX (ATŠR/ATNR)

Vznik: 18. gestačný týždeň (od narodenia)

Integrácia: 4. – 6. mesiac po narodení

Podnet: Rotácia hlavy do strany

Reakcia:

- Ruka a noha na strane tváre sa vystierajú
- Ruka a noha na opačnej strane sa ohýbajú

Význam:

- Pomáha pri rozvoji koordinácie ruka–oko
- Poskytuje vestibulárnu stimuláciu
- Mení rozloženie svalového tonusu

Ak pretrváva ATŠR a Vplyv pretrvávajúceho ATŠR - Ako sa to môže prejaviť v ranom detstve a školskom veku:

- Ťažkosťami s koordináciou oboch strán tela – pohyby sú neplynulé, dieťa má problémy s plazením, ležením, chôdzou alebo športom
- Slabá spolupráca rúk – problém prekračovať stredovú líniu tela, čo komplikuje písanie, strihanie alebo používanie príboru
- Problémy so zrakom a čítaním – neplynulé sledovanie textu, ťažšie prepisovanie z tabuľe
- Zhoršená pozornosť a rýchla únava – ATŠR sa spája so slabšou koncentráciou a môže súvisieť s ADHD príznakmi
- Ťažšie učenie – problémy pri čítaní a písaní môžu ovplyvniť školský výkon a sebedomie

2

SYMETRICKÝ TONICKÝ ŠIJOVÝ REFLEX (STŠR/STNR)

Vznik: 4. – 6. mesiac po narodení

Integrácia: 9. – 12. mesiac po narodení

Podnet: Predklon alebo záklon hlavy

Reakcia:

- Pri predklone hlavy: horné končatiny sa ohýbajú, dolné sa vystierajú
- Pri záklone hlavy: horné končatiny sa vystierajú, dolné sa ohýbajú

Význam:

- Pomáha rozvoju obojstrannej koordinácie pohybu tela
- Umožňuje dieťaťu zdvihnúť sa proti gravitácii a zaujať polohu na štyroch

Ak pretrváva:

- Narúša lezenie (striedavý pohyb končatín)
- Bráni plynulým prechodom medzi polohami (na štyroch → do kľaku → do stoja a späť)

Vplyv pretrvávajúceho STNR: Ako sa to môže prejaviť v ranom detstve a školskom veku:

- Ťažkosti so sedením – hrbí sa, leží na stole, často sedí v polohe „W“
- Chôdza po špičkách, slabšia rovnováha a sila
- Zhoršené písanie, nadmerný tlak na ceruzku, problémy pri manipulácii s loptou
- Ťažkosti pri plávaní a športových aktivitách
- Rýchlejšia únava, slabšia pozornosť, nepokojnosť
- Problémy s čítaním a opisovaním z tabuľe – oslabené zaostrovanie očí, ťažšie prepínanie na blízko a do diaľky
- Slabšia orientácia vpravo–vľavo a laterálna – dieťa má problém rozlíšiť strany tela, čo súvisí s oneskoreným ležením

3

TONICKÝ LABYRINTOVÝ REFLEX (TLR)

Vznik: 4. – 8. gestačný týždeň (od narodenia)

Integrácia: 4. – 6. mesiac po narodení do flexie; 3,5 roka do extenzie

Podnet: Zmena orientácie hlavy v priestore

Reakcia:

- V polohe na bruchu: prevláda ohybový (flexorový) tonus – dieťa má ruky ohnuté pri hrudníku
- V polohe na chrbte: prevláda vystierací (extenzorový) tonus

Význam: Umožňuje, aby sa držanie tela dieťaťa prispôbovalo polohe hlavy

Ak pretrváva:

- Narúša pohyby, ktoré vyžadujú plynulé zapojenie ohýbačov a vystieračov tela – pohyby sú nekoordinované a trhané
- Ovplyvňuje schopnosť tela zvládať pohyb proti gravitácii, čo brzdí vývoj mobility

Vplyv pretrvávajúceho TLR: Ako sa to môže prejaviť v ranom detstve a školskom veku:

- Problémy so zaostraním na blízko, rýchlo sa unaví pri sledovaní textu alebo pohybujúcich sa predmetov
- Dieťa môže tlačiť ceruzku, vynechávať slová alebo riadky pri čítaní
- Zmenené držanie tela, zhrbené (hypotonus) alebo chôdza po špičkách (hypertonus)
- Nestabilná chôdza a zhoršená rovnováha – dieťa má problém ísť po obrubníku, schodoch či prekonať prekážku
- Ťažkosti v orientácii v priestore a čase – má slabší odhad vzdialenosti, rýchlosti a smeru, ťažšie rozlišuje vľavo–vpravo.

Vznik: 9. – 12. gestačný týždeň (20. – 30. GT)

Integrácia: 3. – 6. mesiac po narodení

Podnet: Náhly hluk, zmena polohy, strata opory hlavy (zľaknutie)

Reakcia:

- Symetrické zapaženie rúk do strán s otvorenými dlaňami a nádyh
- Strnutie tela (aktivácia sympatického NS)
- Obímací pohyb rúk k telu, výdych a plač

Význam:

- Pomáha dieťaťu prežiť (signál pomoci)
- Podporuje prvý nádyh a dýchací mechanizmus
- Aktivuje vestibulárny a stabilizačný systém

Ak pretrváva Morov reflex

- Udrzuje dieťa a jeho NS v stave neustáleho poplachu (fight or flight reakcia)
- Spôsobuje zvýšenú citlivosť na svetlo, zvuky, dotyk a zmeny prostredia
- Narušuje rovnováhu, koordináciu a posturálnu stabilitu
- Môže ovplyvniť spánok, trávenie a imunitu (vplyv stresových hormónov)

Vplyv pretrvávajúceho Moro reflexu: Ako sa to môže prejavíť v ranom detstve a školskom veku:

- Ťažkosti so sústredením, slabšia pozornosť, impulzivita
- Precitlivosť na hluk a svetlo, rýchle zľaknutie, podráždenosť
- Problémy s rovnováhou a koordináciou, neistota pri pohybe, nešikovnosť
- Kolísanie nálady, plačlivosť, podráždenosť alebo naopak hyperaktivita
- Problémy v sociálnych situáciách – vyhýbanie sa kontaktu / prehnaná kontrola
- Často sa spája s ADHD, úzkostnými a senzorickými poruchami

Vznik: okolo 20. gestačného týždňa (od narodenia)

Integrácia: 3. – 9. mesiac po narodení

Podnet: Jemný dotyk kože pozdĺž jednej strany chrbtice

Reakcia:

- Trup sa ohne smerom k stimulovanej strane (konkávne zakrivenie)

Význam:

- Pomáha pri rotácii plodu počas pôrodu
- Podporuje vývoj trupu, rotáciu panvy a propriocepciu chrbta

Ak pretrváva:

- Narušuje vývoj posturálnych reflexov (otáčanie, amfibie reflex)
- Vyvoláva pocit nutkania na močenie a pomočovanie
- Citlivosť na dotyk: Deti nemajú rady tesné oblečenie alebo pásy v driekovej oblasti

Vplyv pretrvávajúceho spinálneho galantovho reflexu: Ako sa to môže prejavíť v ranom detstve a školskom veku:

- Ťažkosti so sústredením, krátkodobá pozornosť
- Problémy so sedením. Nemajú rady opretie chrbtice o stoličku – vrtivosť, časté menenie polohy, neposednosť
- Pomočovanie alebo časté nutkanie na toaletu
- Asymetrické držanie tela, skolióza, rotácia panvy pri chôdzi
- Spojenie s ADHD a senzorickými poruchami (dotyková hypersenzitivita) a nepozornosť

PALMÁRNY REFLEX

Vznik: okolo 11. gestačného týždňa (od narodenia)

Integrácia: 2. – 6. mesiac po narodení (do 12. mesiaca)

Podnet: Jemný dotyk dlane (najmä na strane palca)

Reakcia:

- Automatické zatvorenie prstov do pevného úchopu
- Dieťa sa reflexne pridrží prsta dospelého

Význam:

- Pomáha pri vytváraní kontaktnej väzby s rodičom
- Spája ruku a ústa (Babkinov reflex) – základ pre rozvoj reči
- Podporuje vývoj jemnej motoriky a koordinačnej činnosti ruka-oko

Ak pretrváva a Vplyv pretrvávajúceho Palmárneho reflexu – Ako sa to môže prejavíť v ranom detstve a školskom veku:

- Brzdí prechod k aktívnemu úchopu a opozícii palca → slabšia jemná motorika
- Kľčovitité držanie ceruzky, rýchla únava ruky, slabšia grafomotorika (asociácie)
- Overflow: pohyby pier/jazyka pri ručných úlohách; možná zvýšená hmatová senzitivita
- Pozorované súvislosti s dysgrafiou/dysfáziou alebo dotykovou hypersenzitivitou (asociačné dôkazy)

PLANTÁRNY REFLEX

Vznik: okolo 11. – 12. gestačného týždňa (od narodenia)

Integrácia: 6. – 12. mesiac po narodení

Podnet: Dotyk bruška chodidla pod prstami

Reakcia: Prsty na nohách sa reflexne ohnú a priblížia k sebe (úchop) [u novorodenca 10–30s]

Význam:

- Propriocepcia chodidla, dozrievanie opornej funkcie nohy a rovnováhy

Ak pretrváva a Vplyv pretrvávajúceho Plantárneho reflexu – Ako sa to môže prejavíť v ranom detstve a školskom veku:

- Môže sa spájať s ťažkosťami rovnováhy a behu, tendenciou chodiť po špičkách (asociácie)
- Citlivosť chodidiel / nechuf k obuvi alebo bosému kontaktu
- U rizikových dojčiat je častejšia perzistencia po 8. mesiaci (diagnostický význam)

